

'InZicht' licht u in over nieuwe boeken, congressen en lezingen in taalkundig Nederland en België. Vermelding in deze rubriek betekent niet dat de redactie ze aanbeveelt. Voor een zo volledig mogelijk beeld hebben wij ook uw hulp nodig. Weet u iets waarvan u denkt dat het in deze rubriek thuishoort, laat het ons dan weten. Verschijningsdata en prijzen onder voorbehoud.

Nederlandse achternamen

In 1885 verscheen het tweedelige *De Nederlandsche geslachtsnamen in oorsprong, geschiedenis en betekenis*, van de hand van de beroemde dialectoloog Johan Winkler (1840-1916). Het was het eerste boek over Nederlandse achternamen, en "tot op heden onovertroffen" – aldus de flaptekst van Sdu Uitgevers, die het nu in een mooi verzorgde uitgave opnieuw heeft gepubliceerd onder de titel *Achternamen in Nederland & Vlaanderen*. De tekst is geheel hertaald door Jan Nijen Twilhaar van de Hogeschool Utrecht. Bovendien heeft hij, geheel in de geest van de naar volledigheid strevende Winkler, hoofdstukken toegevoegd over migrantennamen en bijnamen.

In *De Nederlandsche geslachtsnamen* beschrijft Winkler de systematiek van Friese, Nederlandse en Vlaamse achternaamvorming. Daarbij worden veel namen van een verklaring voorzien, maar het werk is geen inventarisatie van alle Nederlandse familienamen. De namen zijn ingedeeld in drie groepen: patroniemen (namen die zijn afgeleid van de naam van de vader), aardrijkskundige namen, en namen "van allerlei oorsprong". In die laatste groep zitten de 'gewone' beroepen-, dieren- en plantennamen, maar er zijn ook nieuwsgierig makende hoofdstukken over "achternamen ontleend aan de namen van denkbeelden (...)" (De Liefde, De Hoop), "zonderlinge achternamen" (Zeldenrijk, Naaktgeboren) en "imperativische achternamen" (Kijk-in-de-Vegt, Schiettekatte). Daarnaast wijdt Winkler nog een deel van zijn boek aan namen die typerend zijn voor Friesland, Noord-Nederland en Zuid-Nederland, en hij rondt zijn studie af met een aantal variahoofdstukken over onder meer 'Nederlandse achternamen in het buitenland' en 'De namen van de Nederlandse Israëlieten'. Uiteraard zijn alle in het boek voorkomende achternamen opgenomen in een register; de uitgestorven achternamen staan apart.

Nijen Twilhaar heeft het boek, zoals gezegd, verrijkt met twee hoofdstukken. Het eerste gaat over de achternamen die Nederland er sinds Winkler bij heeft gekregen: de namen van Chinese, Indonesische, Turkse, Arabische, Surinaamse, Antilliaanse, Hindoe-staanse en Joegoslavische immigranten, die allemaal in kort bestek behandeld worden. Het tweede hoofdstuk behandelt de Nederlandse bijnamen: aan bod komen onder meer het ontstaan en de functie van bijnamen en de systematiek in de bijnaamgeving. En in de laatste paragrafen, ten slotte, gaat Nijen Twilhaar in op een onderwerp dat je in een werk als dit niet zo snel zou verwachten: bijnamen in gebarentaal.

Achternamen in Nederland & Vlaanderen. Oorsprong, geschiedenis en betekenis van Johan Winkler en Jan Nijen Twilhaar is een uitgave van Sdu Uitgevers en kost € 49,95 (gebonden, 598 blz.). ISBN 978 90 12 11660 2

CULTUREEL WOORDENBOEK

De *Cultuuroeristische Van Dale* is een "woordenboekgids" voor de fervente museum- en monumentenbezoeker. Het verklaart zo'n 5000 trefwoorden op het gebied van archeologie, architectuur, kunst, nijverheid, folklore en religie (van *aanbidding*

en *aanbrenger* tot en met *zwikstelling* en *zwikvulling*), waarbij vaak ook encyclopedische informatie of een verduidelijkende afbeelding is toegevoegd. Achter in het boek zijn indexen opgenomen, waarin de Franse, Duitse, Engelse, Spaanse en Italiaanse vertalingen van de trefwoorden terug te vinden zijn.

Cultuuroeristische Van Dale. Woordenboekgids voor de cultuuroerist, onder redactie van Marjan Arts e.a., is een uitgave van Van Dale Lexicografie en kost € 34,95 (gebonden, 526 blz.). ISBN 978 90 6648 962 2

ELFTALIG WOORDENBOEK

Voor de "grensoverschrijdende communicatie van alledag" is er nu het *Elftalig woordenboek* van Van Dale. Dit kloeki werk bevat een actuele basiswoordenschat in elf Europese talen (Nederlands, Engels, Frans, Duits, Spaans, Italiaans, Portugees, Zweeds, Pools, Tsjechisch en Hongaars). Om het opzoeken te vergemakkelijken zijn de trefwoorden niet per taal gerangschikt, maar zijn ze opgenomen in één lange alfabetische lijst; rechts van elk woord staan de vertalingen in de andere talen. Per taal is ook een overzicht van telwoorden, weekdagen en maanden opgenomen. In de loop van het jaar zullen er vier gespecialiseerde elftalige woordenboeken verschijnen (business, computer, medisch en techniek).

Elftalig woordenboek is een uitgave van Van Dale Lexicografie en kost € 39,95 (gebonden, 1136 blz.). ISBN 978 90 6648 028 5

DIALECTENDAG 9

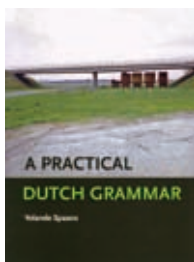

Op 17 maart jongstleden werd de negende Dialectendag gehouden. Het thema was 'Dialect in het spel', oftewel dialectwoorden en -uitdrukkingen die te maken hebben met kinderspele. Gewoontegetrouw werd er tijdens de Dialectendag ook

een bundel bijdragen over het dagthema gepresenteerd. Deze bundel bevat de lezingen die op de dag zelf werden uitgesproken, en voorts bijdragen van bekende dialectologen, die per (Nederlandse of Vlaamse) provincie ingaan op de daar gebruikte spelletjeswoorden en -uitdrukkingen. Bovendien bevat het boek veel adressen van instellingen en titels van publicaties.

Het dialectenboek 9. Dialect in het spel is een uitgave van de Stichting Nederlandse Dialecten (SND) en kost € 15,- (excl. porto) (ingenaaid, 432 blz.). Het boek kan besteld worden bij de SND: tel. 024 - 361 13 76. ISBN 978 90 73869 09 7

■ GRAMMATICA VOOR BUITENLANDERS

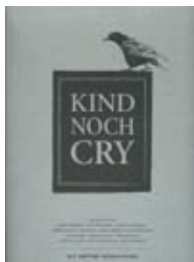
Bij uitgever Primavera Pers is onlangs *A practical Dutch grammar* verschenen, een basis-grammatica van het Nederlands voor buitenlandse beginners en halfgevoorderden. Het boek behandelt staps-

gewijs onderwerpen als woordvolgorde, het vervoegen van werkwoorden, ontkenningen, en het gebruik van *er*. In de bijlagen vindt men niet alleen rijtjes met voorzetsels en onregelmatige werkwoorden, maar ook praktische zaken als klokkijken. Omdat een Engelstalig boek voor veel buitenlanders te moeilijk is, zijn er op de website www.dutchgrammar.org gratis vertalingen van *A practical Dutch grammar* te downloaden, voornamelijk in het Chinees, Farsi, Indoneesisch en Turks. Vertalingen in het Japans, Russisch, Tsjechisch, Pools en Arabisch volgen later.

A practical Dutch grammar van Yolande Spaans kost € 12,90 (ingenaaid, 96 blz.).

ISBN 978 90 5997 040 3

■ PURISTISCH HEBBEDING

Het Haarlemse Ampzing-genootschap, dat op ludieke wijze de verengelsing van het Nederlands te kijk zet in woord, beeld en geluid, heeft nu flink uitgepakt met het *Kind noch cry*-pakket.

Het betreft een fraai uitgevoerd hebbeding: een luxe doos met daarin een prentenmap, een dichtbundel, een verhalenbundel, een lijst met Nederlandse alternatieven voor Engelse woorden en een cd met 21 liedjes. Aan de *Kind noch cry*-doos werd belangeloos meegewerkt door Haarlemse grootheden als Joost Veerkamp, Joost Swarte, Thé Tjong-Khing en Boudevijn de Groot. De doos kost € 29,50 (excl. porto). Bestellingen: www.ampzing.nl.

EN VERDER

■ *Perplexicon. Het abc van de nonsens* van Tysger Boelens en Gerrit Komrij. Grote verzameling onzinproza en -poëzie uit de wereldliteratuur, met daaronder ook taal-

kundige en Opperlandse nonsens.

Nijgh & Van Ditmar, € 29,90 (gebonden, 344 blz.). ISBN 978 90 388 4027 7

■ *Russisch-Nederlands woordenboek* van prof. dr. A.H. van den Baar. Achtste, herziene druk van dit bekende woordenboek, met 1300 nieuwe trefwoorden. Coutinho, € 49,- (gebonden, 573 blz.).

ISBN 978 90 6283 491 4

■ *In 't geniep. Graffiti op toiletten* van Stefan Lievens. Vrij omvangrijke inventarisatie plus uitgebreide analyse van op Vlaamse toiletten aangetroffen teksten. Niet geheel verrassend blijken de meeste over seks te gaan. Academia Press, € 15,- (ingenaaid, 159 blz.).

ISBN 978 90 382 1012 4

■ *Hebreeuws, van heilige taal tot nationale taal* van Kees Meiling. Deeltje 2872 uit de fameuze 'AO-reeks' ('Actuele Onderwerpen') gaat over het Hebreeuws; het gaat in kort bestek in op onder meer de geschiedenis, het alfabet, de uitspraak en de toekomst van deze taal. Actuele Onderwerpen, € 3,25 (geniet, 26 blz.). Bestellen: www.actueleonderwerpen.nl.

ISBN 978 90 8587 050 0

■